

VIẾT CHO NGƯỜI "ĐÃ CHẾT"

(Bài 79)

(Tặng riêng Châu & Cự, Loan & Bảo).

[ ]

***/ Nha Trang, mừng Một Tết Đinh Dậu
(Thứ Bảy, Jan 28/2017).**

Buổi sáng, Tâm đọc lên cho nghe những lời comment của quán Lê Bảo post trên Facebook TTBG (bên dưới những tấm ảnh Túy Trinh chụp đêm 29 Tết):

“Đọc những điều này và nghe những bản nhạc cô chú hòa với nhau, tụi cháu thật sự xúc động. Cảm ơn cô chú và bạn hữu cô chú đã ghé thăm phòng nhạc Lê Bảo. Cảm ơn cô Túy Tâm đã đưa hai vị khách hiếm đến với tụi cháu và cả những người yêu nhạc ở đây.”

Tôi cười, nói với anh và Tâm:

“Mừng Một Tết mà được khen là hên quá rồi. Đêm nay lại được cháu ruột của thi sĩ Bùi Giáng mời ăn tiệc nữa.”

Quả thật, cuộc vui đêm mừng Một Tết tại nhà Bùi Bảo thật đáng nhớ. Chúng tôi một bọn 9 người ngồi đầy căn bếp. Cây piano Yamaha nằm cạnh bàn ăn, lặng lẽ “*chờ mồi ngón tay anh Ngọc*” (lời Bảo). Chai rượu Jack Daniel được khai. Những lon bière được rót. Tiếng cụng ly chan chát. Tiếng chúc mừng năm mới được nói ra.

Tôi nhìn quanh. Cái không khí “*rất quen*” này, tôi từng nhiều năm hiện hữu, từ VN qua Âu châu, rồi lại Mỹ trong căn nhà Số Hai đường William đi luôn vào Chữ Nghĩa. Các cuộc vui thân đêm, các cuộc chuyện trò có Âm Nhạc dự phần sống động.

Lại thốt nghĩ: “*Giá nơi đây là ‘của ta’ thì hẳn sẽ thanh lịch ấm cúng hơn!*”

Tự dung nghe vơi vơi thương mình và thương luôn cho anh. Anh từng có trong tay căn biệt thự rất đẹp tại Dalat... Cả tôi cũng thế với căn nhà hiện tại ở Mỹ. Vậy mà đêm nay... Đêm nay sao lại thần thờ theo căn bếp ấm nhà Bảo có tôi và anh đang hiện hữu? Sao lại để lòng dao động vì một nơi chốn “*không phải của mình?!*”

Chẳng những căn phòng anh trọ tại Dalat đã đành là “*đáng sợ*” với sự cô đơn “*tưởng như có thể sờ mó được*”; mà luôn cả tôi, trong *căn-nhà-những-người-trăm-năm-cũ* có lối trang hoàng mỹ thuật cũng không làm ấm nổi trái tim. Đi

ra đi vào nhìn vô số quyển sách nằm trên kệ, thấy rất thương cho chúng. Nơi đây từng được nhiều người ngưỡng mộ; nơi đây trong hàng chục năm, đêm ngày tôi giam mình trên bàn viết mà không thấy lẻ loi. Thế rồi cái rụp, từ khi Mẹ chết, nhất là từ khi Âu Cơ quay mặt, nơi đây lại trở nên là năm mò chôn khô-tâm-hồn-tôi-lạnh-lẽo...

Đêm nay ngồi trong căn bếp ấm nhà Bảo, cảm nghĩ “*thèm muốn*” trở nên giống hệt như mỗi lần hiện diện trong căn bếp ấm nhà vợ chồng anh Văn Thanh ở San Francisco. Thèm muốn một mái gia đình, thèm muốn một sự xẻ chia của tình chồng vợ. Thời tuổi trẻ, CHƯA MỘT LẦN tôi dừng lại ý nghĩ trong phạm vi nhỏ bé như thế. Hoặc, rất nhiều lúc lại mĩa mai khi nhìn bè bạn chung quanh cứ loay hoay hoài theo hai chữ “*hôn nhân*”.

Thời gian miệt mài viết về Van Gogh, Gauguin... thậm chí nỗi cô đơn của họ, tôi cũng vẫn CHƯA MỘT LẦN nghĩ về nỗi cô đơn trong cuộc đời riêng một cách sâu sắc. Trái lại, bất cứ lúc nào nghe những câu nói xót xa của các cô học trò lớn về cuộc sống tôi hiện tại khi ấy thì lại chỉ thấy lòng kiêu hãnh nhiều hơn với “*sự cô đơn rất đặc thù của một nghệ sĩ-nhà văn*”!

*

* *

Lúc nghe dứt bản *Em Đến Thăm Anh Đêm Ba Mươi*, Cự vừa tự đệm guitare vừa hát bằng giọng Huế trầm, tôi đã nói với Châu (vợ Cự) và với Loan (vợ Bảo):

“Các em phải biết rằng mình đã rất may. Tại sao? Bởi vì đầu hai đấng ông chồng ban ngày có cắt xén giấy má mỗi tay cỡ nào, hoặc 4 giờ sáng thức dậy nướng thịt thơm phức cho vợ kịp buổi bán điểm tâm ra sao thì cũng nhiều lúc các em còn được họ cầm đàn mà hát cho nghe. Chứ còn chị, một đời ước ao điều đó vẫn không được.”

Cả bọn ngẩn ra.

Tôi mỉm cười:

“Thật. Suốt đời chị chỉ đàn cho thiên hạ nghe mà đâu có được ai đàn cho nghe, nhất là khi mình đang ngủ lơ mơ.”

Và cười phá lên:

“A mà không! Có một lần chứ. Một buổi chiều trong tháng 12/2016 vừa qua, tại căn nhà đường Mai Hắc Đế Dalat, được nghe anh Ngọc đàn khi đang nằm trên giường. Lúc ấy nghĩ, *ước mơ nhỏ nhẹ đã đến, lại là trong một bối cảnh rất êm đềm thơ mộng!* Nào dè... Chỉ trong nháy mắt không nghe gì nữa...”

Loan và Châu cùng bật hỏi:

“Sao vậy?”

Tôi đáp thản nhiên:

“Bởi vì anh Ngọc ngừng tay... Thế thôi!”

Rồi nói giữa mọi người:

“Hạnh phúc rất mong manh, không đậu lâu cho ai. Các em đang có hạnh phúc, vậy phải nên biết trân trọng nó.”

Và hương về riêng Cự:

“Có những khuya ở nhà Dì, ngồi vào bàn viết lúc 4 giờ sáng, nghe mùi thịt nướng bay lên, chị đã ra sân đứng nhìn xuống căn bếp xếp đầy chai lọ của vợ chồng em, tâm trạng ngẩn ngơ thèm muốn... Tự nghĩ, ‘đó là hạnh phúc’. Ngay như chị đây có muốn nướng thịt cũng chẳng biết để làm gì và cho ai ăn!”

Cự và Bảo cùng bật cười ha hả.

*

* *

Có một lúc nhìn qua con gái Tâm ngồi bên cạnh, tôi nói:

“Tại bàn rượu này có một nhân vật được chị khâm phục lắm. Đó là con bé Lửa (tôi vỗ vào vai nó). Tất cả chúng ta ai cũng đều tích cực đóng góp vào cuộc vui, cách này cách khác, nên không ngán cái ồn ào náo nhiệt. Chứ con bé này chỉ ngồi im, lặng lẽ. Điều đó khiến chị rất nể.”

Rồi tiếp:

“Để kể chuyện này cho các em nghe:

Sau 1975, có một thời gian khá dài chị đi theo đoàn Cải Lương. Hễ lưu diễn xa thì thôi, còn nếu về Sài Gòn thì cứ mỗi tuần là đoàn hát ở một rạp. Trong những lần như vậy, đưa em gái út của chị, dáng cao ráo, khuôn mặt rất đẹp, chơi piano tuyệt diệu, đều làm tài xế đưa đón chị.

Ngày đó còn trẻ, đám nhạc sĩ tụi chị toàn là dân uống rượu; sau những giờ tan hát, luôn luôn ngồi lại với nhau đến hai, ba giờ sáng tại một quán ven đường. Ngồi đâu thì cô em út cũng vẫn theo đợi đó.

“Một đêm, cuộc rượu có mặt chủ soạn giả nổi tiếng Bạch Tùng Hương. Chú nhìn cô em và nói với chị:

‘Thu Vân đàn đã hay, uống rượu cũng tài, nhưng chú thấy cô em này hay hơn. Cô không uống, chỉ ngồi im, trên môi luôn có cái cười mỉm mỉm, vẻ kiên nhẫn, mà cũng không tỏ ra chút gì buồn bực. Thu Vân tham dự vào cuộc rượu thì không thấy mệt, chứ còn cô này...’

Tức thì ngay khi ấy chị cảm thấu được giá trị ý nghĩa trong câu nhận xét của ông.

Cô em đã chết trong một chuyến vượt biên bằng đường biển đầu năm 1981, lúc 22 tuổi. Chuyến đi không bao giờ đến, để lại trong tim mẹ già và các anh chị một lỗ hổng lớn không bao giờ lấp được cho đầy.”

Nhấp thêm hớp nhỏ Jack Daniel, tôi trầm giọng:

“Con bé Lửa này cũng y như vậy. Nó làm chị nhớ thật nhiều đến cô em gái với những cuộc rượu khuya từng uống thuở xưa”.

Rồi quay qua vỗ vai Lửa:

“Tiếc là cuộc đời Dì Vân phiêu bạt quá, không biết dừng chân nơi đâu. Chứ nếu được ở Nha Trang dài lâu, Dì Vân sẽ nhận con làm đệ tử vì con xứng đáng với điều ấy. Chữ ‘đệ tử’ đúng nghĩa chứ không như lũ học trò trên đất Mỹ, ba mươi năm qua Dì Vân chỉ nghĩ về chúng như một phương tiện cho mình kiếm sống mà thôi.”

Và để xua đi nỗi nhớ đang lan tràn tâm thức, tôi hỏi Bảo:

“Chị có thể xin em hát một bài? Một bài có liên quan đến Bảo.”

Bảo la lên:

“Nghe chị nói, em sợ quá. Sợ cái gì liên quan đến em. Nhưng em sẽ hát bất cứ bản nào chị muốn.”

“Vậy thì hát cho chị nghe Tình Sâu của Trịnh Công Sơn đi!”

Thế là cái máy “*bấm bấm*” (chữ dùng của Cự) được đưa ra để Bảo lần theo đó tìm lời bài hát. Cự cầm guitare đệm theo.

*Tình yêu như trái phá, con tim mù loà
mặt mai thức dậy, chợt hồn như ngát ngậy,
chợt buồn trong mắt nai,
rồi tình vui trong mắt, rồi tình mềm trong tay.*

*Tình yêu như vết cháy trên da thịt người
tình xa như trời, tình gần như khói mây,
tình trầm như bóng cây, tình reo vui như nắng,
tình buồn làm con say*

*Cuộc tình lên cao vút như chim mỗi cánh rời,
như chim xa lìa bầy,
như chim xa lìa trời,
như chim bỏ đường bay*

*Tình yêu như trái chín trên cây rụng rời,
mặt mai thức dậy chuyện trò với lá cây,
rồi buồn như lá bay
một giòng sông nước cuốn, một cuộc tình không may*

*Tình yêu như thương áo quen hơi ngọt ngào
rời nhau hôm nào, hồn mình như vá khâu,
buồn mình như lũng sâu
rồi tình trong im tiếng, rồi tình ngoài hư hao*

*
* *

*Tình yêu như nỗi chết cơn đau thật dài
tình khâu môi cười, hình hài xưa đã thay,
mặt nồng xưa cũng phai,
tình chia nhau gian dối, tình đày tình đôi nơi*

*Tình yêu như cơn bão đi qua địa cầu
Tình thấp cơn sâu, tình dịu qua hố sâu,
tình vùi lên núi cao
rồi trong cơn yêu dấu, tình đày tình xa nhau*

*Cuộc tình lên cao vút như chim mỗi cánh rời,
như chim xa lìa bầy,
như chim xa lìa trời,
như chim bỏ đường bay*

*Tình yêu cho anh đến bên cơn muộn phiền,
tình đi âm thầm, nghìn trùng như vết sưng,
lạnh lùng như dấu chim.
tình mong manh như nắng, tình còn đây không em?*

*Tình yêu như đốt sáng cơn tim tật nguyên,
tình lên êm đêm, vội vàng nhưng chóng quên,
rộn ràng nhưng biến nhanh,
tình cho nhau môi ấm, một lần là trăm năm.*

Giọng hát Bảo vang và mạnh, làm ấm căn bếp, đẩy tâm hồn tôi vào những nỗi ngậm ngùi vô cố. Tôi nhớ Trọng, đưa em tài hoa mệnh bạc. Nhớ cả một thời Dalat 2002. Nhớ căn lầu của anh Đông Sơn ở Cư Xá Thanh Đa thuở đó. Nhớ tiếng *guitare* của Phước. Nhớ Âu Cơ, bé Nga và lũ em của những mùa nghỉ hè vui nhộn. Nhớ lung tung mọi thứ làm nên nỗi nhớ bây giờ.

Châu hỏi:

“Bài này chị có kỷ niệm nào không?”

Tôi cười:

“Tất cả mọi bản nhạc, nhất là nhạc VN, chị đều có kỷ niệm. Riêng bản này, kỷ niệm quy vào một đứa em trai, du học Tây Đức năm 1969. Ba mươi một năm sau (đầu năm 2001), nghe tin Trọng bị ung thư phổi thời kỳ cuối, chị từ Mỹ bay qua ở lại một tháng bên Berlin, giúp Trọng dọn dẹp trả lại nhà cho chủ sau 18 năm rông cư ngụ tại đó. Bạn bè Trọng giễu cợt: *‘Mày dọn dẹp làm chi? Chủ có muốn nhà sạch sẽ thì cứ xuống Diêm Vương mà đòi.’* Trọng trả lời: *‘Con đường nào tao đã đi vào thì đó cũng là con đường tao sẽ bước ra.’* Cái ý hướng này rất hợp với tâm tính chị.

“Khi sắp xếp mọi thứ, chị tìm thấy cuộn băng cassette Trọng mang theo từ VN thời gian du học, có bản Tình Sầu do chính Khánh Ly và Trịnh Công Sơn hát dạo 1967. Thế là mỗi chiều trong căn bếp lâu 6 nhìn ra phố thị phủ đầy tuyết trắng, chị cứ ngồi nghe đi nghe lại băng nhạc, tâm tư đắm chìm theo nỗi buồn sắp phải mất thêm một đứa em nữa. Đứa em rồi sẽ già từ. Như *‘chim xa lìa bầy, như chim xa lìa trời, như chim bỏ đường bay’*”.

Nhấp thêm hớp rượu, tôi tiếp:

“Sở dĩ nói liên quan đến Bảo là thế này. Trong vụ hè Dalat năm 2002, tại Café Tùng, chị gặp MPK.”

Bảo và Cự cùng kêu:

“Phước Khùng!”

Tôi lắc đầu:

“Không khùng đâu! Trái lại, tài hoa và rất thông minh. Nét đẹp trong môn nhiếp ảnh của MPK thể hiện qua các tấm ảnh chụp chị và Âu Cơ, được nhiều bạn bè và độc giả ở Mỹ hâm mộ. Hỏi tại sao có điều đó thì MPK đáp: *‘Khi chụp cho chị, Phước thấy rất thoải mái vì chị không điệu đà làm dáng như các cô người mẫu, ánh sáng bắt kịp đúng lúc’*.

“Theo MPK kể thì dạo anh ta 16 tuổi, đầu năm 1975, đêm đêm vẫn nhìn thấy chị và anh Ngọc từ dancing Duy Tân trở về, ghé qua quán páté-chaud ở đầu ngã ba Duy Tân-Hoàng Diệu, anh ta đắm ngưỡng mộ. *‘Chưa thấy ai có cái dáng vừa nghệ sĩ vừa hâm hố với hộp đàn violon trong tay, áo choàng dài quá đầu gối như chị’* (lời MPK nói).

“Tháng 7/2002, tại Café Tùng, anh ta nhận ra chị và theo sát đám chị suốt trong mùa nghỉ hè 2002 và 2003. Điều đáng nói là khi ấy, MPK biết chị thích bản Tình Sầu nên bao giờ trong các cuộc vui chung cũng đàn và hát bản ấy cho chị nghe. Chỉ thế về MPK trong kỷ niệm chị.”

*

**

Đến một hồi, sau những bản tự Bảo sáng tác với nhạc rất hay và lời rất đẹp; sau các bài Túy Tâm hát có tiếng guitare của Cự phụ họa, sau cả bản Stardust được anh solo dương cầm, mọi người xin nghe tôi đàn.

Tôi đứng lên, nói:

“Chị sẽ chơi Bóng Cây KơNia, nhưng xin đàn một mình.”
 Trong óc nghĩ nhanh đến một kỷ niệm...

[Giữa tháng 12/2016 vừa qua, khi bắt tay vào sự tập dượt tại căn nhà Mai Hắc Đế Dalat, tôi kể anh nghe:
 “Đạo 1981 hợp tác với Cung và Chánh trên sân khấu La Pagode Sài Gòn, bọn em hay chơi bản này. Đêm cuối cùng trước khi bỏ quê hương ra đi, trong cơn rượu say ngất, em lại cũng đàn Bóng Cây KơNia, Cung piano và Chánh contre-basse đệm theo.

“Hai năm sau, Trọng về thăm VN, được Chánh trao cho cuốn băng cassette ghi âm bữa cuối cùng đó. Trọng đưa về Paris cho em. Nghe xong, em như muốn xỉu vì đau khổ tuyệt vọng.
 Thế là từ đó, em rất yêu bản ấy.

Bữa Chủ nhật 16/10/1994, ra mắt Một Truyện Dài Không Có Tên tại một quán café ở San José, trước hơn 200 khán giả, em đã nói:

‘Khi đặt viết xuống trang đầu tiên của Một Truyện Dài Không Có Tên, tôi đã hình dung ra sự tẻ lạnh của giới văn nghệ sĩ và độc giả đối với nó một ngày kia xuất hiện. Bây giờ mọi sự khác hẳn. Tôi xin mượn cây violon để nói lên với quý vị tiếng Cảm Ơn. Bản sẽ đàn là Bóng Cây Konia, tác giả Phan Huỳnh Điểu, một người Miền Bắc. Nếu quý vị thương mà nghe thì tôi xin nhận. Bằng không thương, có chụp cho cái mũ CS, tôi cũng đành chịu. Trái tim tôi không thể nói dối; tôi vẫn sẽ bảo rằng Bóng Cây Kơ Nia đã làm tôi rung động ngay từ lần đầu nghe nó và mãi mãi còn đem rung động cho tôi.’

(Và nói với anh):

“Từ ngày bỏ VN ra đi, chẳng ai đệm cho em bản này; ngay cả khi gặp lại nhau đôi lần tại Mỹ, Cung cũng đã quên hết phần piano thuở trước. Bây giờ nếu anh làm điều ấy thì rất tuyệt, có chết em cũng thỏa mãn...”

Vậy là tập dượt Bóng Cây KơNia tại căn nhà Mai Hắc Đế Dalat. Ở những đoạn chuyển điệu, anh chơi Tango Habarena rất hay.

Nhưng chỉ thế, đôi lần... Sau đó anh bỏ hẳn, không tập bản ấy nữa. Phần tôi cũng không nài nỉ.

Đêm 29 Tết vừa qua trên sân khấu Lê Bảo, tôi tự solo Bóng Cây KơNia mà không cần có tiếng piano của anh đi theo...]

Lúc xong bản nhạc, trở lại bàn rượu, cũng nghe Châu hỏi:

“Bài này với chị có kỷ niệm nào?”

Tôi đáp:

“Kỷ niệm thời gian năm 1977 theo đoàn Cải Lương Sống Chung lưu diễn miền Trung. Trong ban Tân Nhạc, phần solo Bóng Cây KơNia vẫn được giao cho một anh bạn thổi *sax-alto*.

“Một đêm tại một vùng biển Qui Nhơn, anh bạn bị bệnh nên chị phải thế. Sau đó, anh trưởng ban nhận định, ‘*tiếng violon nào nùng ai oán thích hợp hơn giọng kèn saxo trong Bóng Cây KơNia*’. Từ ấy giao hẳn cho chị.

“Kỷ niệm chính là nét rất đẹp của không gian và thời gian khi đó. Các em tưởng tượng xem, gió biển lạnh se se, sân khấu dựng trên một bãi đất trống, khán giả là những người dân quê ít học, nhưng Âm Nhạc đã đan thẳng vào tâm tư chị những nỗi rung cảm cao nhất. Thử hỏi trên đời còn có gì đáng mê hơn những điều vừa kể với một đứa nghệ sĩ như chị?”

Bảo nói với tôi:

“Bà xã em rất ngưỡng mộ tiếng violon của chị trong Nửa Hồn Thương Đau. Bây giờ xin chị cho nghe lại bản ấy.”
Tôi rời bàn rượu, cầm lên cây violon. Anh Ngọc ngồi vào piano.

(Cũng) Châu hỏi:

“Bản này chị có kỷ niệm nào không mà giọng đàn đêm 27 Tết ở quán Lê Bảo nghe thật xúc cảm, đầy ấn tượng?”

Tôi cười:

“Phải! Một kỷ niệm rất đặc biệt với nhạc sĩ tác giả Phạm Đình Chương...”

.....

(Đoạn NK dang dở vì cái gì cũng dang dở trong định mệnh này...)

□

[**Note:** Cuộc vui rất thú vị với tiếng đàn tiếng hát (nhất là anh Ngọc đã hứng thú hát lên bản Chanson d’ Orphée bằng tiếng Pháp), được tôi thâu lại trong cái cell phone, không ngờ ngày hôm sau, lỡ tay bấm chữ Delete nên xóa đi tất cả. Tiếc ngẩn tiếc ngơ suốt vài hôm kế tiếp. Một kỷ niệm vô cùng quý giá mà sau suốt 22 năm quay lưng hẳn với giới Văn Nghệ Sĩ Hải Ngoại, tôi mới tham dự. Tự hẹn lòng, ngày nào từ Mỹ quay về VN với hai chai Cordon Bleu, tôi sẽ xin những người bạn của đêm nay làm sống dậy không khí cũ lần nữa thôi.]

□

Trần Thị Bông Giấy
(Tình cờ đọc lại sáng thứ Sáu tại San Jose, July 31, 2020 8:34 AM)

[]

